

kedőt oly személy képviselhesse, akit a kereskedő kizárólag perei vitelére alkalmaz. Ugy tudjuk, hogy a bpesti közp. kir. bíróság bírái a most kifejtett felfogást vallják helyesnek és az ügyvédi társadalom képviselőinek a maguk részéről az ország összes bíróságainál oda kellene hatniok, hogy ez az értelmezés mindenütt elfogadtassék.

A pótmagánvádlói hatáskört a törvényjavaslat a jelenlegi törvényes rendelkezésnek megfelelően, csupán az ügyvédi kamarák ügyészeinek adja meg. Ugy véljük, hogy e tekintetben helyes volna, a IV. vándorgyűlés javaslatának megfelelően az összes ügyvédi érdekeltségek, így különösen az Országos Ügyvéd Szövetség képviselőinek is megadni a jogot, hogy a zugírászat miatt folyamatba tett bünvádi eljárásba pótmagánvádlóként beavatkozhasanak. A gyakorlatból tudjuk, hogy a kamarai ügyészeknek nagymérvű egyéb elfoglaltsága nem adja meg a lehetőségét annak, hogy a kamarai ügyészek, különösen a kamarai székhelyen kívül tárgyalás alá kerülő zugírásznati esetekben a kellő energiát fejtsék ki. Ez okból tartanók helyesnek, ha a törvényjavaslatba a javasolt megfelelő rendelkezés bevétnék.

Reméljük, hogy a törvényjavaslatból mielőbb úgy az általános közérdek, mint az ügyvédség érdekeinek üdvére törvény fog válni.

dr. Kramer Emil ügyvéd.

Magánjogi Törvénykönyvünk Javaslatának 990. §-ához. Az 1913. évi javaslat 763. §-a így szözl: „A feltételt teljesültnek kell tekinteni, ha teljesülését az a fél, akinek ez kárára van, csalárdul megakadályozza.”

A képviselőházi bizottság szövegében ugyanezt mondja a 765. §.: „A feltételt teljesültnek kell tekinteni, ha teljesülését az a fél, akire ez hátrányos lenne, csalárdul megakadályozza.”

Az 1928. évi javaslatnak 990. §-a ugyanígy szözl: „A feltételt teljesültnek kell tekinteni, ha teljesülését az a fél, akire ez hátrányos lenne, csalárdul megakadályozza.”

Mind a három szöveg ugyanazt mondja. Az 1913. évi javaslat indokolása azt akarja elhítni velünk, hogy ezen rendelkezés összhangban áll az összes törvényhozásokkal. Ezen állítás téves. Az olasz codice civile 1169. szakasza így szözl: „A feltétel teljesítettnak tekintendő, ha a feltétel alatt kötelezett adós teljesítését maga akadályozta meg.” Az olasz törvény tehát nem tesz különbséget, vajjon a teljesítést a kötelezett adós csalárdul akadályozta meg vagy sem, mert azon helyes szempontból indul ki, hogy senki sem származtathat jogokat saját jogellenes cselekményéből, legyen ezen jogellenesség akart vagy nem akart és így dönt a római jog is: „quoties per eum, cuius

interest, conditionem non impleri, fit, quominus impleatur, perinde haberi, ac si conditio impleta fuisset" (l. 161 D. de regulis juris 50, 17).

De hát honnan került a „csalárdul” szó az idézett §-ok szövegébe? A kodifikátorok pur et simple lemásolták a német polgári törvénykönyv 162. §-ának első bekezdését: „Wird der Eintritt der Bedingung von der Partei, zu deren Nachteil er gereichen würde, *wider Treu und Glauben* verhindert, so gilt die Bedingung als eingetreten.” És így másolták le a svájci kodifikátorok is a kötelmi jognak 156. szakaszában: „Eine Bedingung gilt als erfüllt, wenn ihr Eintritt von dem einen Teile *wider Treu und Glauben* verhindert worden ist.”

„Wider Treu und Glauben” volna, hogy a feltétel nemteljesülése annak váljon előnyére, kinek a nemteljesülés érdeke, ki a nemteljesülésének habár vétlen okozója is. A „csalárdul” szót tehát a 990. §. szövegéből törölni kell, mert ez összhangban van az 1928. évi javaslat 1737. §-nak azon általános szabályozásával, hogy aki másnak jogvédelme érdekét jogellenesen, de vétkesen sérti meg, a sértettnek ebből eredő vagyoni kárát annyiban köteles megtéríteni, amennyiben ezt tekintettel a körülményekre, a méltányosság megkívánja.” Már pedig minden méltányossággal ellenkezne, ha azt a felet, aki a feltétel teljesülését megghiúsította, a törvény még jutalmazni is akarná. A törlés mellett szól még az is, hogy a 990. §-nak jelenlegi szövege szerint a sértett félnek kellene bizonyítania, vajjon a konkrét esetben a másik fél csalárdul okozta a feltétel teljesülésének megghiúsítását. Ez a bizonyítás pedig diabolica probatio, mert még nem állanak oly röntgensugarak rendelkezésre, melyeknek segítségével a csalárdság fennfőrgását megállapítani lehetne, az írás szavai szerint pedig csak Isten lát a szívekbe és vesékbe.

Már most felmerül a kérdés, hogyan került a „wider Treu und Glauben” a német polgári törvénykönyv 162. §-ába? Hogy ezen kérdésre megfelelhessünk, tudnunk kell azt, hogy a német polgári törvénykönyv kodifikációja idejében uralkodott „gemeinrechtliche Doktrin” a római jog dogmájának nyilvánította, hogy vétkesség nélkül nincs kártérítés (így még Ihering, Das Schuldmoment im römischen Privatrecht, p. 40.: „Nicht der Schaden verpflichtet zum Schadenersatz, sondern die Schuld” és Brinz, Pandekten, 2. kiadás, 2. k. p. 157. jegyzet 35.: „ein nichtschuldbares Zivilunrecht gibt es nicht”). Ha van, az csak kivétel publicae utilitatis causa. Az idézett l. 161 D. de regulis juris 50, 17 azonban általánosan szól, nem tesz különbséget, vajjon az, cuius interest conditionem non impleri, szándékosan hiúsította meg a feltétel teljesülését vagy sem. És noha lege distinguente non est nostrum distinguere, mégis belemagyarázták az idézett lex 161-be a dolust, a csalárdságot. Ezen téves magyarázat át-

ment az első német kodifikációba, a preussisches allgemeines Landrechtbe, melynek I. részében a 4. címnek 105. §. így szól: „Hängt die Bedingung von einer freien Handlung des Berechtigten oder eines Dritten ab, und hindert der Verpflichtete *vorsätzlich*, dass die Bedingung nicht zur Wirklichkeit gelangt, so ist dieselbe in Ansehung seiner für erfüllt zu achten.“ Megtalálható a lex 161. ezen téves magyarázata még Baron Pandektáiban (9. kiadás, 1896. p. 105.), ki így szól: „Bei allen Rechtsgeschäften gelten alle Bedingungen als erfüllt, wenn derjenige, welcher an der Nichterfüllung Interesse hat, *doloser Weise* (genauer: in einer dem Sinne des Rechtsgeschäfts zuwiderlaufenden Weise) ihre Erfüllung verhindert. Baron azonban nem vette észre, hogy „doloser Weise” és „in einer dem Sinne des Rechtsgeschäfts zuwiderlaufenden Weise” két különböző kategoria, mert „in einer dem Sinne des Rechtsgeschäfts zuwiderlaufenden Weise” lehet dolus nélkül s így vétlenül is a feltétel teljesülését megíjítsani.

Pfaff Leopold, néhai bécsi egyetemi tanár, klasszikus, 1880-ban megjelent művében „Gutachten über die beantragte Revision des 30. Hauptstückes im II. Teile des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches” bizonyította először, hogy az osztrák polgári törvénykönyvnek helyes magyarázata a következő eredményre vezet: „Es gibt Fälle, in welchen man *nur für verschuldeten* Schaden, und solche, in denen man *auch für unverschuldeten* Schaden eintreten muss, beide Sätze sind als *koordinierte* nebeneinander zu stellen.” Miután pedig a magyar magánjogi törvénykönyv 1913. és 1928. évi javaslatai is ugyanezen álláspontot követik és ellentétben a német polgári törvénykönyvvel, a két kategóriát (vétkes és vétlen kártérítés) egymástól systematice is helyesen elkülönítik, nincs értelme, hogy miért recipiáljuk mi contra rationem juris a német polgári törvénykönyv 162. §-át oly módon, mint ezt a svájci kötelmi jog fent idézett 156. szakasza tette.

Dr. Schwartz Izidor.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései. A kir. Kúria jogegységi tanácsai négy kérdés tárgyalását tüzték ki november 11-ére. Csak helyeselni lehet, hogy a kir. Kúria egyre gyakrabban ragadja meg az alkalmat arra, hogy vitás kérdéseket autentikus módon döntsön el. Lapzártáig még nem ismeretes előttünk a kir. Kúria döntéseinek hiteles szövege és csak hallomásból értesülünk arról, hogy a kir. Kúria megállapítása szerint a hirlapírónak igénye van végkielégítésre, valamint igenlőleg döntötte el a jogegységi tanács